

เตลีทีวีส์

ฉบับที่ 23,021 วันอังคารที่ 23 ตุลาคม พ.ศ. 2555 หน้า 24



เครื่องมือบริหารจัดการน้ำ... กับ การแก้ปัญหาหน้าท่วม-ภัยแล้ง

**เกษตร
ทั่วไทย**

๗๗ ฝนปีนี้กำลังจะสิ้นสุดลง สถานการณ์น้ำท่วมในพื้นที่ต่าง ๆ เริ่มคลี่คลายเข้าสู่ภาวะปกติ แม้ความรุนแรงจะเทียบกับมหาอุทกภัยในปี 2554 ไม่ได้ แต่ก็ได้บทเรียนในหลายเรื่อง ที่ควรจะนำมาคิด

การนำบทเรียนจากมหาอุทกภัยปี 2554 มาใช้วางแผนบริหารจัดการน้ำในปีนี้ ถือว่าประสบความสำเร็จอย่างน่าพอใจ มีการเตรียมวางแผนรับมือตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ มาถึง ณ วันนี้ น่าจะพูดได้ว่า “ปิดฉากปัญหาน้ำท่วมในปี 2555” ได้แล้ว หลังจากนั้นต่อไปต้องเตรียมต่อสู้กับภาวะภัยแล้ง

ปัญหาภัยแล้งจะเกิดขึ้นหรือไม่? เป็นเรื่องที่จะต้องติดตามดูกันต่อไป

แต่สิ่งที่อยากจะกล่าวถึง ที่หลายคนอาจจะมองข้าม ก็คือ “เครื่องมือในการบริหารจัดการน้ำ” เพราะหากไม่มีสิ่งนี้แล้ว การแก้ปัญหาไม่ว่าจะเป็นปัญหาน้ำท่วม ภัยแล้ง จะไม่สามารถทำได้เลย

เครื่องมือในการบริหารจัดการน้ำมีอะไรบ้าง?

“เขื่อน” เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการน้ำที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นแหล่งที่จะกักเก็บน้ำต้นทุน เพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการ หากไม่มีเขื่อนแล้วการบริหารจัดการน้ำจะลำบากเป็นอย่างยิ่ง ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนนก็คือ เหตุการณ์น้ำท่วมที่จังหวัดสุโขทัยในช่วงที่ผ่านมา น้ำในแม่น้ำยมซึ่งไม่มีเขื่อนกักเก็บน้ำขนาดใหญ่ ฝนตกลงมาเท่าไรก็ไหลลงสู่แม่น้ำยมทั้งหมด ทำให้ปริมาณน้ำมหาศาลไหลเข้าท่วมพื้นที่เศรษฐกิจของสุโขทัยเสียหายยับเยิน

ลุ่มน้ำขมไม่มีเครื่องมือที่จะมาใช้บริหารจัดการน้ำ เมื่อเกิดภัยธรรมชาติจึงรุนแรงอย่างเห็น และเชื่อว่าอีกไม่นานลุ่มน้ำขมก็จะเกิดปัญหาภัยแล้งที่รุนแรงตามมาอย่างแน่นอน ในขณะที่ลุ่มน้ำปิง วัง น่าน ปริมาณฝนก็ตกไม่แตกต่างจากลุ่มน้ำขมมากนัก แต่ปัญหาความรุนแรงจากน้ำท่วมเกิดขึ้นน้อยมาก เพราะลุ่มน้ำเหล่านี้มีเขื่อนกักเก็บน้ำขนาดใหญ่ไว้และที่สำคัญ กบอ. ได้มีการพร่องน้ำรองรับฝน

หรืออีกตัวอย่างเช่น ลุ่มน้ำคลองท่าลาด จังหวัดยะเชิงเทรา ซึ่งมีเขื่อนขนาดใหญ่ คือ เขื่อนคลองสี่ัค เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารจัดการน้ำ ฝนที่ตกหนักในพื้นที่ท้ายเขื่อน ทำให้น้ำท่วมลุ่มน้ำคลองท่าลาด หลายอำเภอ เช่น อ.สนามชัยเขต อ.พนมสารคาม อ.บางคล้า เป็นต้น ในช่วงเวลาดังกล่าวเขื่อนคลองสี่ัค

หยุดการระบายน้ำและกักเก็บไว้ทั้งหมด เพื่อลดผลกระทบ ทำให้พื้นที่น้ำท่วมอยู่ในวงจำกัด หรือแม้ในช่วงที่พายุแกมี พัดผ่านเขื่อนคลองสี่ัคก็กักเก็บน้ำไว้ไม่ให้เกิดผลกระทบคือพื้นที่ท้ายเขื่อนเช่นกัน

หากไม่มีเขื่อนคลองสี่ัคเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการน้ำแล้ว ผลกระทบจะรุนแรงกว่าที่เป็นอยู่หลายเท่าแน่นอน

นอกจากเขื่อนแล้วยังมีเครื่องมือในการบริหารจัดการน้ำที่สำคัญอีกคือ เข็มถึงหรือพื้นที่รับน้ำนองที่รัฐบาลหรือหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นที่รับน้ำและบริหารจัดการน้ำจนทำให้ปริมาณน้ำที่ท่วมทาง

ภาคเหนือ เช่น จังหวัดสุโขทัย ในปี 2555 นี้ไม่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา

ประตูระบายน้ำ ก็เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการน้ำอีกอย่างหนึ่ง ที่ใช้ทำหน้าที่ในการควบคุมการไหลของน้ำในแม่น้ำ ถ้าคลอง เข็มถึง อ่างเก็บน้ำ รวมทั้งยังใช้ในการกักเก็บน้ำได้อีกด้วย คันกันน้ำเป็นเครื่องมือบริหารจัดการน้ำที่ใช้ในการป้องกันน้ำท่วม และนิยมทำกันมาตั้งแต่โบราณ ซึ่งในปัจจุบันก็มีการก่อสร้างคันกันน้ำป้องกันพื้นที่สำคัญ ๆ เช่น พื้นที่เขตเศรษฐกิจ นิคมอุตสาหกรรม โบราณ

สถาน เป็นต้น คลองระบายน้ำ ทางผันน้ำ หรืออาคารประกอบ เป็นเครื่องมือบริหารจัดการน้ำที่ขุดและสร้างขึ้น มาเพื่อใช้แก้ปัญหาหน้าท่วม ทำหน้าที่ผันน้ำทั้งหมดหรือเฉพาะบางส่วนที่จะผันลง ไปไว้ในที่ที่ต้องการ หรือระบายออกสู่ทะเล เช่น ที่ผ่านมาก็

มีการผันน้ำจากแม่น้ำขมไปยังแม่น้ำน่าน เพื่อบรรเทาปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ลุ่มน้ำขม เป็นต้น หรือในฤดูแล้งคลองระบายน้ำ ทางผันน้ำ ยังสามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ในกิจกรรมการใช้น้ำต่าง ๆ ได้อีกด้วย

นอกจากนี้ยังมีเครื่องมือในการบริหารจัดการน้ำอีกมากมาย ขึ้นอยู่กับความจำเป็น และศักยภาพของพื้นที่ไม่ว่าจะเป็น ฝาย อุโมงค์ส่งน้ำ อุโมงค์ระบายน้ำ สระน้ำ บ่อพักน้ำ เป็นต้น

ดังนั้นหากต้องการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมภัยแล้ง ได้อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องที่จะต้องสร้างเครื่องมือในการบริหารจัดการน้ำเพิ่มมากขึ้นให้เหมาะสมและเพียงพอ

...เหตุการณ์น้ำท่วม ในปี 2554 และปี 2555 รวมทั้งภัยแล้งที่อาจจะเกิดขึ้น น่าจะเป็นบทเรียนที่รัฐบาลจะต้องกล้าตัดสินใจก่อสร้าง "เครื่องมือบริหารจัดการน้ำ" ในลุ่มน้ำหรือพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว.